

Umeå universitet, rektor
901 87 Umeå

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Teresa Edelman
08-563 085 34
teresa.edelman@hsv.se
BESLUT

2009-08-19
Reg.nr 31-1650-09

Behandling av en doktorand vid Umeå universitet – uppföljning av Högskoleverkets beslut den 16 januari 2009, reg.nr 31-5638-08

Förtydligande uttalande om vad som enligt Högskoleverkets uppfattning gäller när utbildningstiden för en doktorand inte förlängs.

Bakgrund

NN antogs i oktober 1999 som doktorand vid institutionen för klinisk mikrobiologi vid Umeå universitet.

Hon anmälde universitetet hos Högskoleverket för bl.a. framtagna forskningsmöjligheter och för att hon har blivit förhindrad att disputerat.

I beslutet den 25 augusti 2008, reg.nr 31-5300-07, konstaterade Högskoleverket att universitetet hade ansvar för NNs forskarutbildning, men att NN och hennes handledare hade haft olika uppfattningar om bl.a. rätten till fortsatt handledning och andra resurser för utbildningen. Högskoleverket anmodade Umeå universitet att redovisa ärendets fortsatta handläggning.

I redovisningen hänvisade universitetet till fakultetsnämndens beslut den 7 oktober 2008. Enligt beslutet tog inte fakultetsnämnden upp ärendet till prövning. Nämnden motiverade sitt beslut med att NN under en tid om sammanlagt mer än fyra år erhållit handledning och andra resurser. Någon förlängning av utbildningstiden var enligt nämnden inte aktuell. Hennes rätt till handledning och andra resurser hade därför upphört. Nämnden ansåg sig därför inte kunna fatta något beslut om indragning av NNs rätt till handledning. Nämnden påpekade vidare att NNs rätt att avlägga doktorsexamen inte berördes av det faktum att hon hade utnyttjat sin utbildningstid.

Universitetet stödde fakultetsnämndens resonemang och tillade att det inte kunde ställas krav på att en högskola skulle fatta ett särskilt beslut om att rätten till handledning upphört i fall där doktoranden erhållit handledning under erforderlig tid. Enligt universitetet skulle följderna av ett sådant resonemang bli att en doktorand som inte blir färdig att avlägga doktorsexamen inom de stipulerade fyra åren skulle ha rätt till handledning och andra resurser under evinnerlig tid utan att något beslut om förlängning av utbildningstiden hade fattats.

I ett nytt uppföljningsbeslut den 16 januari 2009 konstaterade Högskoleverket att universitetets tolkning att doktorandens rätt till handledning upphör automatiskt efter fyra års heltidsstudier strider mot bestämmelserna i högskoleförordningen. Verket fann också att fakultetsnämndens beslut att inte ta upp NNs fall till prövning hade samma rättsverkningar som ett beslut om indragning av rätten till handledning, men utan de rättssäkerhetsgarantier som i högskoleförordningen har ställts upp för den typen av beslut. Hon fick inte heller någon information om möjligheterna till överklagande av fakultetsnämndens beslut. Verket kritiserade universitetet för att NN inte tillförsäkrades den rättssäkerhet som reglerna om rätten till handledning är avsedda att ge och begärde en ny redovisning.

Universitetets redovisning

I den nya redovisningen har universitetet anfört följande.

Universitetet stödjer inte Högskoleverkets bedömning av rättsläget. Universitetet menar att högskoleförordningens reglering innebär att en doktorand har rätt till handledning under sammanlagt den tid som kan anses behövas för den föreskrivna utbildningen om 160 poäng motsvarande 240 högskolepoäng. För att utbildningstiden, och medföljande rätt till handledning, skall förlängas krävs att särskilda skäl föreligger.

Med Högskoleverkets tolkning av bestämmelserna kvarstår rätten till handledning oavsett om beslut om förlängning av utbildningstiden fattats eller ej. Regleringen i 6 kap 36 § tredje stycket högskoleförordningen saknar därmed verkan. Detta kan inte ha varit lagstiftarens avsikt.

Enligt universitetets tolkning kan en förlängning av utbildningstiden, och medföljande rätt till handledning, endast erhållas efter att särskilt beslut fattats därom och där förutsättningarna för tillämpning av bestämmelsen är för handen.

Oavsett att universitetet inte stödjer högskoleverkets bedömning av rättsläget accepterar universitetet verkets rätt att genom tillsyn bevaka studenters rättssäkerhet, och avser att följa verkets uppmaning att pröva NNs rätt till fortsatt handledning och resurser i enlighet med 6 kap 37 § högskoleförordningen.

Fakultetsnämnden vid medicinska fakulteten vid Umeå universitet beslutade den 29 april 2009 att NN inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för utbildningen. NN har överklagat beslutet. Ärendet handläggs för närvarande av Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH).

Högskoleverkets bedömning

Beträffande den rättsliga bedömningen vill Högskoleverket göra följande förtydligande.

Enligt verkets tolkning kvarstår doktorandens rätt till handledning under utbildningen så länge inte fakultetsnämnden med stöd av 6 kap. 37 § högskoleförordningen beslutar något annat (6 kap. 31 § högskoleförordningen). En doktorand kan alltså inte förlora denna rätt på något annat sätt än genom att fakultetsnämnden fattar ett särskilt beslut om det i den för sådana fall föreskrivna ordningen. Det betyder inte att bestämmelserna i 6 kap. 36 § tredje stycket saknar verkan. Fakultetsnämnden kan förlänga utbildningstiden om det finns särskilda skäl. Om fakultetsnämnden inte anser att det föreligger särskilda skäl för förlängning måste doktoranden avsluta sin utbildning enligt den ursprungliga planeringen efter eventuella mindre justeringar av tidsplanen. Om det inte fungerar ska fakultetsnämnden pröva doktorandens fortsatta rätt till handledning och andra resurser för utbildningen. Det är fakultetsnämndens ansvar att inte låta en doktorand, som inte följt tidsplanen och inte haft särskilda skäl för det, ändå fortsätta att utnyttja lärosätets resurser för utbildningen. Eftersom en indragning av resurserna innebär stora negativa konsekvenser för doktoranden, har regeringen reglerat förutsättningarna för ett sådant beslut och själva förfarandet i en särskild bestämmelse i 6 kap. 37 § högskoleförordningen. Av 6 kap. 48 § högskoleförordningen framgår dessutom att fakultetsnämnden själv ska besluta om indragningen utan möjlighet till delegering. För att stärka doktorandens rättssäkerhet har man också infört möjligheten att överklaga ett beslut att dra in resurser för en doktorands utbildning (12 kap. 2 § 8 högskoleförordningen).

Eftersom universitetet nu har sett till att NNs rätt till fortsatt handledning skulle prövas enligt 6 kap 37 § högskoleförordningen avslutas ärendet hos Högskoleverket.

På Högskoleverkets vägnar

Eva Westberg
Chefsjurist

Teresa Edelman
Verksjurist

Kopia för kännedom: NN